

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

м. Запоріжжя

УДК 614.253
С69

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Ірiogлу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Лукіна Г.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ОБДАРОВАНИХ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	192
<i>Ляшенко Л.М.</i> АВТОРСЬКИЙ ДОСВІД У МОВНИХ ЗАСОБАХ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОІДЕНТИЧНОСТІ Й ГОРДОСТІ СТУДЕНТІВ.....	193
<i>Мазулін О.В.</i> ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ПРИ САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ КУРСАНТІВ З ПИТАНЬ ФАРМАКОГНОЗІЇ ПРИ ON-LINE НАВЧАННІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	196
<i>Моргунцова С.А., Школова О.П., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЗАПОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАНОМУ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	198
<i>Назаренко О.В.</i> ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА» В УМОВАХ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	199
<i>Недельська С.М., Ярцева Д.О., Лямцева О.В., Федосєєва О.С., Мазур В.І.</i> ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ НА КАФЕДРІ ПЕДІАТРІЇ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	200
<i>Олексієнко А.В.</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ.....	201
<i>Онїценко Т.Є, Рябоконт О.В., Фурик О.О., Калашник К.В., Білокобила С.О.</i> ДИСТАНЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ.....	202
<i>Пащенко І.В., Підкова В.Я.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПЕДІАТРІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ.....	204
<i>Пилипенко В.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	205
<i>Самойленко О.В.</i> ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ.....	206
<i>Світлицький А.О., Чернявський А.В., Матвейшина Т.М., Щербаков М.С.</i> ПИТАННЯ ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУПНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ НАВЧАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ.....	207
<i>Сергієнко М.Ю., Сюсюка В.Г., Дейніченко О.В., Ганжій І.Ю., Амро І.Г.</i> ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ СТРУКТУРОВАНОГО КЛІНІЧНОГО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ» В УМОВАХ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ.....	209
<i>Сидоренко О.В.</i> АКАДЕМІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	210
<i>Строгонова Т.В.</i> ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	211
<i>Сюсюка В.Г., Онопченко С.П., Дейніченко О.В., Шаповал О.С., Бондаренко С.А.</i> СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ВИПУСКНИКІВ З ДИСЦИПЛІНИ «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ» ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	212
<i>Точиліна Т.М., Точілін А.В.</i> АНАЛІЗ СПІЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТА ПРИ ВИВЧЕННІ МЕДИЧНОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ ФІЗИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	213

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ПРИ САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ КУРСАНТІВ З ПИТАНЬ ФАРМАКОГНОЗІЇ ПРИ ON-LINE НАВЧАННІ В УМОВАХ ВІЙНИ

*Мазулін Олександр Владленович
доктор фармацевтичних наук, професор,
професор кафедри клінічної фармації, фармакотерапії,
фармакогнозії та фармацевтичної хімії,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Інформаційні технології відносно недавно увійшли в наше життя, поступово займаючи все нові і нові ніші. Їх потужний розвиток ставить перед системою післядипломної освіти нові вимоги. Безперервна фармацевтична освіта є обов'язковим елементом для фахівців фармацевтичної галузі. Згідно постанови КМУ № 302 від 8.03.2018 р. «Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я» фахівці повинні підвищувати свій професійний рівень постійно, в тому числі із застосуванням різних способів дистанційної освіти. Впровадження нових технологій, забезпечення сучасними технічними засобами не лише вимагає нових підходів до планування навчального процесу, а й дозволяє вирішити ряд проблем сприйняття теоретичного матеріалу. Останнім часом в області передачі візуальної інформації відбулися колосальні зміни: зріс обсяг та різноманіття; з'явилися нові види візуальної інформації, а так само способи її передачі [1, с.4]. Візуалізація – це процес представлення даних у формі зображень або фотознімків з метою максимальної зручності їх розуміння; надання осяжної форми будь-якому об'єкту, суб'єкту або процесу тощо. При цьому можливе досягнення мінімального речового навантаження викладача під час семінарів та практичних занять з курсантами за рахунок підвищення їх активності при засвоєнні передчасно візуально опрацьованого дидактичного матеріалу. Під активними засобами візуалізації слід вважати не просто ілюстративний матеріал, а варіант передачі візуальної інформації, яка надає необхідну допомогу курсанту і дозволяє йому здійснювати управління подальшою інформацією. Поняттєве й візуальне мислення на практиці знаходяться в постійній взаємодії. Вони розкривають різні сторони досліджуваного поняття, процесу або явища. Речове - логічне мислення дає більш точне й узагальнене відображення дійсності, але це відображення абстрактно. У свою чергу, візуальне мислення створює образи, робить їх цілісними, узагальненими, повними. Візуалізація в процесі дистанційного навчання курсанта має велике значення для підвищення ефективності його самостійної роботи та розвитку навичок до самоосвіти [2, с.35]. При візуалізації навчального матеріалу слід враховувати, що наочні образи скорочують ланцюг словесних міркувань і можуть синтезувати схематичний образ більшої «ємності», ущільнюючи тим самим інформацію. Іншим важливим аспектом використання візуальних навчальних матеріалів є визначення оптимального співвідношення наочних образів і словесної, символічної інформації. Словесно-логічне мислення дає більш точне й узагальнене відображення дійсності, але це відображення абстрактно. У свою чергу, візуальне мислення допомагає організувати образи, робить їх цілісними, узагальненими, повними. Візуалізація навчальної інформації дозволяє вирішити цілий ряд педагогічних завдань: забезпечення інтенсифікації навчання; активізації навчальної та пізнавальної діяльності; формування і розвиток критичного і візуального мислення; зорового сприйняття; образного представлення знань і навчальних дій; передачі знань та розпізнавання образів; підвищення візуальної грамотності та візуальної культури тощо. На наш час існує доволі широкий спектр форм візуалізації навчального матеріалу насамперед: комп'ютерні презентації; флеш анімації; відео / аудіо матеріали; зображення; діаграми; схеми; графіки; інтелект-карти тощо [3, с.90]. За даними ВООЗ на ринках провідних країн світу до 35% препаратів має природне походження з тенденцією до постійного зростання. Лікарські рослини за терапевтичними властивостями займають одне з провідних місць, нараховуючи у світі понад 240 тис. видів. За даними ВООЗ в медицині 73 країн застосовують біля 10 тис. рослин, з котрих в Україні зростає і використовується до 2,5 тис. видів. Тільки в сучасні офіційні видання Фармакопей різних країн входять близько 1884 видів рослин. Половина з них дозволена до використання більш ніж в одній країні, 143 входять до фармакопей 10 країн, 235 видів офіційні в 5 та більше країнах світу [4, с.17; 7, с.92]. Тому у системі сучасної післядипломної освіти підвищення кваліфікації фармацевтів необхідно спрямувати зусилля викладача на підготовку майбутніх фахівців фармацевтичної галузі з актуальних питань засвоєння особливостей стандартизації ЛРС, лікарських засобів на її основі та їх обґрунтованому та раціональному призначенні. При цьому доцільно та обґрунтовано застосування сучасних аудіовізуальних технологій на всіх етапах навчання. Вони дозволяють викладачам у відносно короткий термін реалізувати різноманітні форми робіт з аудиторією: проводити високо інформаційні лекції, семінарські та практичні заняття, організовувати тестування та віртуальні досліди. Візуалізація процесу навчання надає нові можливості при

викладанні необхідного учбового матеріалу з предмету фармакогнозії. Величезний обсяг інформації потребує постійного розвитку та вдосконалення самостійної дистанційної освіти курсантів для засвоєння необхідних нових знань з їх майбутньої професійної діяльності. Сучасна фармакогнозія розвивається як спеціалізована прикладна наука, яка всебічне досліджує біологічні, біохімічні й лікарські властивості рослин, природної сировини та продуктів з неї. Лікарі всіх спеціальностей широко користуються багатьма рослинами або ж фітопрепаратами, виготовленими на їх основі. Але при цьому слід зазначити, що близько 1000 рослин слід віднести до надзвичайно отруйних (джерела алкалоїдів, кардіотонічних глікозидів, ціаністе водневої кислоти), які можуть привести до летальних випадків при їх застосуванні. Одні й ті ж рослини дуже часто можуть мати декілька назв, іноді під ними розуміють два (іноді й більше) різних видів, що дуже часто викликає помилки в призначенні, насамперед у народній медицині. Для запобігання ускладнень в ідентифікації рослин та призначенні рослинних лікарських засобів та фітопрепаратів, необхідно в процесі підвищення кваліфікації фармацевтів широко використовувати сучасні інформаційні технології з постійним удосконаленням банку даних при розробці дистанційного курсу [5,с.133]. Алгоритм викладання питань дисципліни курсантами доцільно проводити за наступним ланцюгом: лікарська рослина (зовнішній від, латинська назва); стандартизація ЛРС (товарознавчі ознаки, мікроскопія, присутність та накопичення діючих речовин); методи їх визначення; основні лікарські засоби; фармакологічна дія; застереження до застосування [6,с.16-17]. Сучасний фахівець в галузі фармації повинен швидко і гнучко адаптуватися до постійно мінливих умов, критично і творчо мислити, проявляти толерантність до нового матеріалу, працювати над розвитком інтелектуального та культурного рівня з метою творчої реалізації себе в професійній діяльності. На першому занятті виділяється час для реєстрації та ознайомлення з інтерфейсом курсу, принципами роботи та рекомендаціями з виконання. Контент курсів поділяється на розділи і компоненти, які побудовані на основі щотижневого планування. Інформаційний матеріал представлений текстами, ілюстраціями, схемами та графіками, відеоматеріалами, доступними для ознайомлення. Контроль за засвоєнням проводиться за допомогою тестів з проміжною оцінкою за кожне виконане завдання. Використовування у процесі навчання сучасних технологій візуалізації надає корисні навички у подальшій роботі.

Таким чином, наш досвід навчання курсантів з питань фармакогнозії з застосуванням візуалізації дозволяє розробити методологічний підхід для впровадження навчально-методичних комплексів у процес їх самостійної роботи. Це постійно сприяє подальшому формуванню навичок активного самостійного засвоєння матеріалу, підвищує інтерес до предмету. Основними напрямками візуалізації інформатизації в сучасній фармакогнозії при підвищенні кваліфікації фармацевтів слід вважати: визначення загальних та відмінних морфолого-анатомічних діагностичних ознак лікарських рослин та ЛРС; визначення присутності та накопичення БАР; встановлення термінів заготівлі за накопиченням діючих речовин; розробка та вдосконалення фітопрепаратів та лікарських засобів природного походження; доцільне та обґрунтоване застосування лікарських засобів природного походження для профілактики та лікування захворювань; визначення показань та застережень до призначення; пошук замінників ЛРС та фітопрепаратів у разі проявів небажаної побічної дії.

Список використаних джерел

1. Адамова І., Головачук Т. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми // *Витоки педагогічної майстерності* – 2012. - № 10. – С. 3-6.
2. Бондар Ю. І. Сучасні технології навчання. // *Одеський мед. журнал.* – 2010. № 4. – С.33-37.
3. Пахолко С. А. Стан впровадження дистанційної освіти в Україні // *Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Педагогічні науки.* – Черкаси, 2009. – Вип. 155. – С. 89-95.
4. Сучасна фітотерапія : навч. посіб. / С. В. Гарна, І. М. Владимірова, Н. Б. Бурд та ін. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2016. – 443 с.
5. Технологія створення дистанційного курсу: навч. посіб. /В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко та інш. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.
6. Фармакогнозія: базовий підруч. для студ. вищ. фар мац. навч. закл. (фармац. ф-тів) ІV рівня акредитації /В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. – 736 с.
7. Фармакогностичне ресурсознавство з основами інтродукції рослин. /Мазулін О.В., Коновалова О. Ю., Смойловська Г. П. та ін. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. – 208 с.